

POLITICA FISCALĂ A ROMÂNIEI ȘI CĂILE DE IEȘIRE DIN CRIZA ECONOMICĂ

*Tatiana MANOLE, dr. hab., prof. univ., IEFS
Carmen CHIRNOAGĂ, drd., USM, Galați, România*

Recenzent: Gheorghe ILIADI, dr. hab., IEFS

În acest articol ne propunem de a ajuta mijloacele doctrinare în determinarea unui aspect al politicii financiare actuale, care are drept scop să vizeze criza economică în care România reprezintă o soluție de salvare pentru reducerea cheltuielilor publice. Prin urmare, ne propunem abordarea anumitor aspecte ale structurii de gestionare a cheltuielilor publice și să ne construim o idee cu privire la posibilitatea acestei măsuri de a genera o redresare economică.

Cuvinte cheie: *politica fiscală, creșterea economică, cheltuielile publice, cheltuielile bugetare, costul bugetar, cel mai mic buget, alocațiile bugetare, rata sărăciei în creștere, deficitul bugetar.*

Politica fiscală reprezintă un important instrument pentru gestionarea economiei naționale, având capacitatea de a influența valoarea adăugată totală a producției fabricate, adică produsul intern brut (PIB). Posibilitatea de a influența acest indicator prin modificarea cererii agregate îi conferă rolul potențial de instrument de stabilizare economică.

Guvernele folosesc instrumente variate pentru promovarea celor mai importante obiective: alocarea resurselor, stabilizarea economică, redistribuirea veniturilor și creșterea economică. De-a lungul timpului, aceste instrumente au suferit

ROMANIA'S FISCAL POLICY AND ROUTE THEM FROM ECONOMIC CRISIS

*Tatiana MANOLE, dr. hab., prof. univ., IEFS
Carmen CHIRNOAGA, PhD student, MSU, Galati, Romania*

Reviewer: Gheorghe ILIADI, PhD, IEFS

In this article we intend to help the doctrinal means to clarify one aspect of the current financial policy which aims to target the economic crisis in which Romania is a saving solution for reducing public spending. Therefore we propose below to address some aspects of public expenditure management structure and to build us on whether or not this measure is able, by itself, to generate an economic recovery.

Keywords: *tax policy, economic growth, public expenditure, budget expenditure, budgetary cost, lowest budgetary, budgetary allocations, growing poverty rate, budget deficit.*

Tax policy is an important tool for managing the national economy, the ability to influence the total added value of manufactured products, i.e. gross domestic product (GDP). Ability to influence this indicator by changing aggregate demand gives potential role as an instrument of economic stabilization.

Governments use various instruments to promote the most important goals: allocation of resources, economic stabilization, income redistribution and economic growth. Over time, these tools have changed, but the most

schimbări, dar cele mai importante obiective guvernamentale au rămas cele patru menționate.

Cheltuielile publice reprezintă un instrument fiscal tradițional. Atât nivelul cheltuielilor publice, cât și structura acestora sunt importante și pot fi considerate instrumente separate. Impozitarea reprezintă un alt instrument fiscal important, care include, cel puțin, patru instrumente potențiale separate, respectiv: nivelul impozitării, structura impozitelor, cheltuielile bugetare și stimulentele fiscale.

De menționat, că există trei poziții ale politicii fiscale.

O politică fiscală neutră implică un buget echilibrat, în care cheltuielile publice sunt egale cu veniturile. Cheltuielile bugetare sunt finanțate în întregime de veniturile bugetare și, în principiu, rezultatul fiscal are un efect neutru asupra nivelului activității economice.

O politică fiscală expansionistă implică o creștere netă a cheltuielilor bugetare (mai mari decât veniturile) prin majorarea acestora sau diminuarea veniturilor, ori prin combinația celor două. În lucrarea sa "Finanțele publice locale", prof. Tatiana Manole subliniază faptul, că o "creștere deliberată a ofertei de bani reduce rata dobânzii și încurajează agenții economici (consumatorii, producătorii) sau guvernul să ia cu împrumut bani și să majoreze, astfel, cheltuielile privind bunurile și serviciile procurate".

O politică fiscală contracționistă apare atunci când cheltuielile bugetare nete (mai mici decât veniturile bugetare) sunt diminuate fie prin majorarea veniturilor bugetare, fie prin reducerea cheltuielilor, sau prin combinația celor două.

Din anul 1990 și până în prezent, în România a fost înregistrată o serie de recorduri, manifestate în sens invers celui adecvat unei economii normale.

În prezent, asistăm la cele mai mici fonduri alocate pentru investițiile în infrastructură, alocații bugetare pentru învățământ, sănătate, cercetare și armată, precum și cele mai mici randamente în sectorul vegetal și zootehnic.

Înregistrăm cele mai mici încasări din turism, la cele mai mici fonduri atrase de la Uniunea Europeană, cel mai mic număr de autostrăzi și drumuri modernizate, precum și de locuințe sociale.

În sfârșit, înregistrăm cele mai mici salarii și pensii, ajutoare sociale, alocații pentru copii și, ca atare, cea mai mică speranță de viață.

În ultimii 21 de ani asistăm la cea mai mare prăbușire economică, contrabandă și evaziune fiscală, la cea mai mare distrugere a sistemului bancar autohton, creștere a TVA-ului și distrugere a mediului rural.

Astăzi înregistrăm cele mai mari disponibilizări de cadre didactice și medici, cea mai mare creștere a ratei sărăciei și cifră a angajaților, care trăiesc sub pragul sărăciei, cea mai mare pondere a familiilor ce nu-și pot acoperi cheltuielile curente, privare de drepturile bănești ale bugetarilor și imigrație a populației, în special a tinerilor.

Nu este de mirare, că la noi se înregistrează cel mai mare abandon școlar, analfabetism, număr de școli închise, de boli ale sărăciei, precum și cea mai mare rată a mortalității infantile.

Toate acestea impun un program anticriză special, care să includă măsuri urgente de dezvoltare a producției autohtone, restrângerea importului de produse agroalimentare, menținerea unor prețuri accesibile la aceste produse și

important government objectives have remained the four mentioned.

Public expenditure is one of the traditional fiscal instruments. The level of public expenditure and their structure are important and can be considered as separate instruments. Taxation is the other important fiscal instrument that contains at least four separate potential instruments, namely the level of taxation, tax structure, budget expenditure and tax incentives.

There are three possible positions for fiscal policy.

A neutral fiscal policy implies a balanced budget in which revenues are equal to public expenditure. Budget expenditures are financed entirely by revenue, in principle; the fiscal result has a neutral effect on economic activity levels.

An expansionary fiscal policy involves a net increase in expenditures (which are greater than income), a spending increase or a decrease in revenue or a combination of both. In her "Local public finances" Professor Tatiana Manole highlights the fact that "a deliberate increase in the money supply reduces interest rates and encourages economic agents - consumers, producers or the government to borrow money and thus increase the expenditure on goods and services purchased".

A contractionary fiscal policy occurs when the net budgetary cost (lower than budget revenues) are reduced either by the increasing government revenue or spending cuts or a combination of both.

Since 1990, till now, in Romania, there have been a number of records that are manifested in the opposite direction than it should be in a normal economy.

We are witnessing today the smallest funds allocated for investment in infrastructure, the lowest budgetary allocations for education, health, research and military, and the lowest yields in crops and livestock. We recorded the lowest revenue from tourism, from the smallest funds, the European Union, the fewest motorways and upgraded roads and less housing.

Finally, we record the lowest salaries and pensions, the lowest welfare, the smallest allocations and, the lowest life expectancy.

In the last 21 years we are witnessing the biggest economic collapse, the largest smuggling and tax evasion at the largest destruction of the domestic banking system, the largest increase in VAT and the great destruction of the countryside.

The largest layoffs of teachers and doctors registered today, the fastest growing poverty rate and the highest number of employees living in poverty, the highest percentage of families can not cover current expenditures, most cut for budgetary and financial rights of the large immigration thousand populations, especially young people.

No wonder that we record the highest school dropout, illiteracy; most of the schools are closed, the most diseases of poverty and the highest infant mortality rate.

All these require a special anti-crisis program, including urgent measures to develop local production, restricting imports of agricultural products, maintenance of these products affordable and ensuring minimum population's

asigurarea unei puteri minime de cumpărare a populației.

În ultimii ani, pe fonul unei crize economice mondiale accentuate, în vederea menținerii deficitului bugetar în limite sustenabile, cheltuielile publice ale bugetului general consolidat al României se află sub supravegherea atentă a autorităților publice române, precum și a instituțiilor internaționale, care acordă asistență financiară țării noastre pentru a susține depășirea crizei economice și asigurarea unei dezvoltări economice echilibrate.

Acestei realități se impun următoarele probleme: ce reprezintă cheltuielile publice în ansamblul economiei naționale, cât de importantă este gestionarea riguroasă a acestora, ce efecte pot avea erorile de management în acest domeniu în plan social-economic.

Cheltuielile publice apar ca urmare a derulării relațiilor economico-sociale, manifestate între stat și persoanele fizice sau juridice, cu ocazia redistribuirii și utilizării resurselor financiare ale statului, în scopul îndeplinirii funcțiilor acestuia, în baza programului economic al Guvernului.

Pentru a putea efectua o analiză a cheltuielilor publice, cuprinse în bugetul general consolidat al României, vom face referință la execuția bugetară. Analiza evoluției cuantumului cheltuielilor publice ale României vizează indicatorii de dimensionare a cheltuielilor publice. Valorile aferente anilor analizați provin din indicatorii execuției bugetare.

purchasing power.

In recent years, in the middle of the sharp global economic crisis, in order to keep budget deficit within sustainable limits, public expenditure in general government of Romania is under the supervision of the Romanian public authorities, international institutions and providing financial assistance to our country to support the economic crisis and ensure a balanced economic development.

This reality raises some questions: what is public spending across the economy, how important is their careful management; the effects that may have the errors in the socio-economic management in this area.

Public expenditure arise from the conduct of social and economic relations between the state and are being manifested by physical or legal persons, when the redistribution and use of financial resources of the state in order to perform its functions, are based on the Government's economic program.

To perform an analysis of public expenditure included in the consolidated budget of Romania we use the budget implementation. The analysis of Romania's public expenditure amount is used for sizing indicators of public spending. We took values in the analysis for the years from budget execution indicators.

Tabelul 1/Table 1

**Evoluția cheltuielilor guvernamentale în perioada 2006-2010, mln lei/
Evolution of government spending in 2006-2010, million lei**

Indicatori /Indicators	2006	2007	2008	2009	2010
Cheltuieli totale /Total expenditure	112626,3	136556,5	189121,7	193025,4	177316,2
Cheltuieli curente: /Current expenditure	99869,4	122127,8	166371,3	172340,9	162918,1
- cheltuieli de personal/- Staff costs	21057,0	25588,9	43344,5	46710,7	39373,8
-bunuri și servicii/ - Goods and services	22744,8	25835,1	33225,5	28835,0	25348,5
- dobânzi/- Interest	2489,7	2739,1	3893,3	6061,8	6873,0
-Subvenții/- Subsidies	7429,4	6873,7	7835,6	7215,4	5925,1
-Transferuri/- Transfers	46148,4	61090,4	78071,8	81427,5	83922,2
- cheltuieli aferente programelor cu finanțare rambursabilă/- Reimbursable expenses associated with financing programs	-	-	-	2090,4	1474,5
Cheltuieli de capital/ Capital expenditure	12717,0	14410,4	23203,4	23175,3	14775,2
Operațiuni financiare/ Financial Operations	40,0	18,3	9,6	9,4	193,4
Plăți efectuate în contul anilor precedenți/ Payments made against previous years	-	-	-462,7	676,3	570,3
Sume alocate din bugetul de stat și neutilizate de Eximbank/ Amounts allocated from the state and used by Eximbank	-	-	-	1823,8	-
Produsul intern brut /Gross domestic product	335900	390800	513959	505503	511581
Pondere cheltuielilor publice în produsul intern brut, total, în %/The share of total public expenditure in GDP%	33,53	34,94	36,80	38,18	34,66
Veniturile totale /Total expenditure	106975,3	127108,2	164466,8	156624,9	120385,4

Sursa: www.mfinante.ro/Source: www.mfinante.ro

Examinând datele din tabelul 1, observăm că cuantumul cheltuielilor publice totale, cuprinse în bugetul general consolidat, a continuat să crească până în anul 2009. Începând cu acest an, pe seama măsurilor de politică financiară de reducere a cheltuielilor publice în vederea asigurării unui deficit bugetar acceptabil, ținând cont de cuantumul veniturilor publice care au scăzut simțitor, valoarea acestora s-a redus cu cca 25 p.p. Acest lucru se reflectă și în ponderea acestora în produsul intern brut (34,66%, în anul 2010, față de 38,18%, în anul 2009). A avut

Examining the data in Table no.1 we can see the amount of total public expenditure included in the consolidated budget continued to increase until 2009. Since 2009, due to the financial policy measures to reduce public expenditure and to ensure an acceptable budget deficit, the given amount of public revenue fell sharply; their value fell by about 25 percentage points. This is reflected in their share in gross domestic product (34.66% in 2010 compared to 38.18% in 2009). Did the reduction in public spending have a significant effect on the overall

această diminuare a cheltuielilor publice totale un efect semnificativ asupra creșterii economice a României? Datele prezentate ne oferă, din păcate, un răspuns negativ. Așadar, ajungem la concluzia, că reducerea cheltuielilor publice poate fi o măsură necesară, dar nu suficientă, care nu este însoțită de măsuri corespunzătoare în creșterea ponderii cheltuielilor de capital.

În structura economică a cheltuielilor publice totale observăm că ponderea cea mai mare este deținută de cheltuielile curente, care au crescut de la 87,97%, în a.2008, la 91,88%, în a.2010, în detrimentul cheltuielilor de capital, a căror pondere a scăzut vizibil de la 12,27%, în a.2008, la 8,33%, în a.2010. Or, așa cum se știe, investițiile atrag după sine plusvaloare, respectiv o creștere a produsului intern brut și a veniturilor bugetare. Prin urmare, împărtășim opinia altor numeroși doctrinari, că într-o economie în recesiune, ponderea cheltuielilor pentru investiții în totalul cheltuielilor publice ar trebui să crească. Cu atât mai mult, cu cât dezvoltarea investițiilor ar atrage după sine și o reducere a ratei șomajului (crescută și ca urmare a disponibilizărilor din sectorul public – măsură de reducere a cheltuielilor curente, aplicată preferențial de actualele autorități publice).

Credem că în structura cheltuielilor curente, componenta, care ar trebui redusă mai mult în această perioadă, este cea a cheltuielilor privind bunurile și serviciile, care încă dețin o pondere ridicată în totalul cheltuielilor curente (19,97%, în a.2008, și 15,56%, în a.2010), mult mai mare decât cea a investițiilor, mai ales că aceste cheltuieli sunt strict administrative și nu contribuie la plusvaloarea economică.

meaning of Romania's economic growth? The data presented gives us, unfortunately, a negative response. Thus, we conclude that the reduction in public spending may be necessary but not sufficient, but it is not accompanied by appropriate measures to increase the capital expenditure ratio.

It is noted that in the economic structure, the total public expenditure hold the largest share of current expenditure, which increased from 87.97% in 2008 to 91.88% in 2010, to the detriment of capital spending, whose share decreased visible from 12.27% in 2008 to 8.33% in 2010. As it is known, the investment entail capital gains, there is an increase of gross domestic product and government revenue. Therefore, we share the view with many other academic researchers that in an economy in recession, the share of investment expenditure in total public spending should rise. More so, how much development and investment would entail a reduction in unemployment (as a result of increased layoffs in the public sector - a move to reduce current expenditures, current applied preferential public authorities).

We believe that the current structure of the component costs should be further reduced during this period is spending on goods and services, which still have a high percentage (19.97% in 2008 and 15.56% in 2010) in total current expenditures devoted much higher than the investment, especially since these costs are purely administrative and are not generating economic added value.

Tabelul 2 / Table 2

**Creșterea cheltuielilor bugetului general consolidat al României, în perioada 2006-2010, mln lei/
General government expenditure growth of Romania the period 2006-2010, mil lei**

Indicatorul/ Indicators	2006	2007	2008	2009	2010
Cheltuieli publice total consolidate/ Consolidated total public expenditure	112626,3	136556,5	189121,7	193025,4	143709,9
Indicele total al prețurilor de consum, în % /Total index of consumer prices -%	104,87	111,76	118,81	124,44	133,64
		2007 față de/ from 2006	2008 față de/ from 2007	2009 față de/ from 2008	2010 față de/ from 2009
Creșterea nominală absolută a cheltuielilor $C_{na} = C_{Tn} - C_{Tn-1}$ /Absolute nominal growth of expenditure $C_{na} = C_{Tn} - C_{Tn-1}$		23930,20	52565,20	3907,70	-49315,50
Creșterea nominală relativă a cheltuielilor $C_{nr} = (C_{Tn} - C_{Tn-1}) / C_{Tn-1} * 100$ / The increase in relative nominal costs $C_{nr} = (C_{Tn} - C_{Tn-1}) / C_{Tn-1} * 100$		21,25%	34,49%	2,06%	-25,55%
Creșterea reală absolută a cheltuielilor $C_{ra} = C_{Tn}^r - C_{Tn-1}^r$ /Absolute Real expenditure $C_{ra} = C_{Tn}^r - C_{Tn-1}^r$		14791,17	36992,67	-4064,71	-47580,14
Creșterea reală relativă a cheltuielilor $C_{rr} = (C_{Tn}^r - C_{Tn-1}^r) / C_{Tn-1}^r * 100$ /The real growth of expenditure relative $C_{rr} = (C_{Tn}^r - C_{Tn-1}^r) / C_{Tn-1}^r * 100$		13,77%	30,28%	-2,55%	-30,67%

Sursa: www.mfinante.ro /Source: www.mfinante.ro

Dacă se ține cont de indicele prețurilor de consum, atunci privind reducerea cheltuielilor publice, în această perioadă, observăm o creștere negativă reală de 30,76%. La prima

If it is counted the consumer price index, then when we see the reduction in public expenditure during this period, we observe a real negative growth of 30.76%. At

vedere, acest lucru apare ca pozitiv, dar revenim asupra tezei susținute anterior, că această reducere nu este în corelare cu creșterea investițiilor generatoare de plusvaloare economică și, prin urmare, la moment nu contribuie decât la o imagine pozitivă a deficitului bugetar în ansamblu. În esență, însă aceasta nu poate fi considerată o măsură de creștere economică.

Un risc specific perioadei actuale de criză economică este lipsa de lichidități, provocată de un management neadecvat. Acesta provine din pierderile investiționale pe piața de capital, datorate unor fenomene ce au la bază lipsa de transparență și un management neadecvat al noilor activități comerciale (de exemplu, credite garantate insuficiente sau tranzacții cu instrumente financiare de tipul titlurilor ipotecare negarantate) în cadrul mediului economic. Un alt risc specific perioadei actuale este indus de măsurile de răspuns la criză, luate de guverne și de înseși companii, firme, agenți economici. Reacțiile de răspuns ale guvernanților, deși sunt menite să limiteze efectele economice negative, pot constitui, la rândul lor, noi provocări pentru mediul economic. Concluzia acestei lucrări este că măsurile guvernamentale anticriză se împart în două categorii: măsuri fiscale și măsuri corporative.

Analizând situația cheltuielilor și veniturilor publice ale României prin comparație cu țările din Europa, observăm cum, exprimate ca pondere în produsul intern brut, cheltuielile publice totale, în 2009, dețin cea mai mică pondere (41%), precum și veniturile publice – 32,4%. Așadar, România are ponderea cea mai mică a cheltuielilor, dar cu toate acestea, efectul acestei măsuri în planul creșterii veniturilor este nul. Iată de ce ne raliem acelor opinii, care susțin reorientarea managementului bugetului public în vederea unor măsuri/metode de creștere a cuantumului veniturilor bugetare sau de creștere a gradului de colectare a veniturilor bugetare (reducerea evaziunii și diminuarea economiei subterane), creșterea investițiilor și asigurarea unui cadru stabil financiar, fiscal, monetar, politic, mai degrabă decât o politică financiară, axată pe reducerea drastică a cheltuielilor de personal, a cheltuielilor privind asigurările sociale și pensiile.

În economia contemporană sunt prezente riscuri deja clasice și provocări datorate globalizării, tranzacțiilor transfrontaliere, fuziunilor și achizițiilor, competiției acerbe și schimbărilor rapide din punct de vedere economic, social și politic. Mai nou, și cu totul surprinzător, riscurile atașate crizei financiare ca efecte și cauze, în același timp, reprezintă provocări acute. Drept urmare, toate companiile și angajații lor, inclusiv firmele de audit, trebuie să țină pasul, să-și îmbunătățească performanța economică și profesională, bazată pe managementul riscurilor.

În tot acest mediu economic, caracterizat de riscuri și oportunități, măsurile de răspuns anticriză sunt în egală măsură necesare, utile și provocatoare din punct de vedere al eficacității și eficienței.

Țări din întreaga lume adoptă, în prezent, măsuri pentru a contracara efectele crizei financiare și economice mondiale. Din perspectivă fiscală, inițiativele luate până acum variază de la pachete "stimulent" de tip formal la măsuri ad hoc, dispoziții temporare, introducerea de măsuri planificate sau, alternativ, anularea altor măsuri. Bugetele 2009 din diferite țări au servit drept platformă pentru mai multe dispoziții – în unele cazuri, prevederile au avut ca obiective specifice încetinirea scăderii

first glance, this seems positive, but back on the argument advanced earlier that this reduction is combined with an increase in investments generating economic added value, and therefore the present moment not only helps to create a positive image of the budget deficit overall, but essentially it can not be considered a measure of growth.

A specific risk is the current period of economic crisis the liquidity risk arising from lack of proper management. It comes from the capital market investment losses due to phenomena that are based on a lack of transparency and inadequate management on their new business activities (e.g., insufficient credit transactions guaranteed or financial instruments such as mortgage securities guaranteed) in economic environment. Another specific risk is the risk induced for the current period of crisis that response measures data by governments and companies themselves, companies, traders. Although the reactions of the government are meant to limit the negative economic effects, may also face new challenges in their economic environment.

Analyzing the situation of Romania's public revenue and expenditure compared with European countries, we see how, expressed as a percentage of GDP, total public expenditure in 2009 have the lowest share, 41% of government revenue but also have the lowest share of 32.4% of gross domestic product. Thus, Romania has the smallest share of spending; however, the effect of this action plan is revenue neutral growth. That is why we rally to support those opinions to shift public budget management measures / methods to increase the amount of revenues or to increase the collection of revenue (reducing tax evasion and reduce the black economy), increasing investment and providing a framework financially stable fiscal, monetary policy, financial policy, rather than focusing on the drastic reduction in staff costs, expenditure on social security and pensions.

In today's economy classical risks and challenges are already present due to globalization, cross-border transactions, mergers and acquisitions, fierce competition and rapid changes in economic, social and political. More recently, and surprisingly, the risks attached to financial crisis causes effects and at the same time are challenges more acute. As a result, all companies and their employees, including audit firms must keep pace, improving economic performance and training, based on risk management.

Throughout this economic environment characterized by risks and opportunities, crisis response measures are also necessary, useful and challenging in terms of effectiveness and efficiency.

Countries around the world currently adopt measures to counter financial crisis and economic crisis. From a fiscal perspective, the initiatives taken so far vary from formal 'incentive' packages to ad hoc measures, temporary decisions, the introduction of planned measures or, alternatively, the cancellation of other measures. The budgets of different countries from 2009 have served as a platform for more decisions - in some cases, decisions have the specific

economice și, în altele, atenuarea unora dintre efectele crizei. Se pare că, în unele cazuri, măsurile planificate, care au intrat în vigoare, nu au fost elaborate pentru a răspunde provocărilor, dar, din cauza urgenței situației, au derulat prin intermediul procesului legislativ mai rapid decât s-ar fi dorit. Accentul se pune pe măsurile fiscale, directe și indirecte, asupra veniturilor individuale și ale companiilor, alte tipuri de măsuri fiscale și de guvernare corporativă, precum și cele propuse și amânate.

objectives of economic slowdown and decline in others, to mitigate some of the crisis. It seems that in some cases, the planned measures which came into force have been developed to meet the challenges, but because of the urgency of the situation, advanced through the legislative process more quickly than would be desirable. The emphasis is on direct tax measures, indirect impacts on individual income and corporate tax and other corporate governance measures and the measures proposed and postponed.

Tabelul 3/Table 3

**Ponderea veniturilor publice totale în produsul intern brut, în %/
The share of total public revenue-GDP**

Țările/ Countries	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
UE	45,4	44,7	44,1	44,1	43,9	44,3	44,8	44,7	44,6	44,0
Belgia	49,1	49,5	49,7	50,9	49,0	49,4	48,8	48,1	48,8	48,1
Bulgaria	40,7	41,9	38,4	38,7	40,4	40,7	36,2	40,8	39,3	35,9
Rep.Cehă	38,1	38,7	39,5	40,7	42,2	41,4	41,1	41,8	40,2	40,2
Danemarca	55,8	55,4	54,8	55,0	56,4	57,8	56,6	55,7	55,3	55,4
Germania	46,4	44,7	44,4	44,5	43,3	43,5	43,7	43,8	43,9	44,5
Estonia	35,9	34,7	36,0	36,5	35,6	35,2	36,0	*	*	*
Irlanda	36,0	34,1	33,1	33,6	35,0	35,6	37,4	36,8	35,4	34,5
Grecia	43,0	40,9	40,3	39,0	38,1	38,6	39,4	39,8	39,7	37,8
Spania	38,1	38,0	38,4	38,2	38,5	39,4	40,4	41,1	37,1	34,7
Franța	50,2	50,0	49,5	49,2	49,6	50,4	50,4	49,6	49,5	48,4
Italia	45,3	44,9	44,4	44,8	44,2	43,8	45,4	46,4	46,2	46,6
Cipru	34,7	35,9	35,8	38,5	38,7	41,2	42,2	45,5	43,4	39,8
Letonia	34,6	32,6	33,4	33,2	34,8	35,2	37,7	35,4	34,6	33,7
Lituania	35,9	33,2	32,9	31,9	31,8	32,8	33,1	33,8	34,1	34,5
Luxemburg	43,6	44,2	43,6	42,2	41,5	41,5	39,9	39,9	39,9	41,5
Ungaria	43,7	43,1	42,2	42,2	42,3	42,3	42,6	45,0	45,1	46,1
Malta	34,8	36,6	37,7	37,9	40,8	41,6	40,9	40,1	40,0	40,2
Olanda	46,1	45,1	44,1	43,9	44,3	44,5	46,1	45,4	46,6	46,0
Austria	50,3	51,4	50,1	49,9	49,5	48,4	47,8	47,9	48,2	48,8
Polonia	38,1	38,5	39,3	38,5	37,2	39,4	40,2	40,3	39,5	37,2
Portugalia	38,2	38,2	39,4	40,7	41,3	39,9	40,5	40,9	40,6	38,8
România	33,9	32,7	33,0	32,0	32,3	32,4	33,3	33,6	32,5	32,4
Slovenia	43,0	43,6	43,9	43,7	43,6	43,8	43,2	42,4	42,3	43,2
Slovacia	39,9	38,0	36,8	37,4	35,3	35,2	33,4	32,5	32,9	33,6
Finlanda	55,1	52,8	52,8	52,4	52,1	52,7	52,9	52,4	53,5	53,3
Suedia	58,7	56,1	54,1	54,4	54,6	55,8	54,9	54,5	53,7	53,7
Regatul Unit al Marii Britanii	40,4	40,7	39,1	38,8	39,6	40,8	41,5	41,3	42,5	40,4
Islanda	43,6	41,9	41,7	42,8	44,1	47,1	48,0	47,7	44,2	40,9
Norvegia	57,7	57,4	56,3	55,5	56,6	57,2	59,0	58,9	59,3	55,5
Elveția	35,2	34,7	35,0	34,6	34,2	34,6	34,3	34,0	34,5	34,9

Sursa:/Source: www.mfinante.ro

Un risc specific perioadei actuale de criză economică este însuși riscul indus de măsurile de răspuns la criză, date de guverne și de înșiși clienții de audit. Conform celor menționate anterior, reacțiile la efectele crizei, deși sunt menite să limiteze efectele economice negative, pot constitui noi provocări pentru firmele de audit. Provocarea constă în conceperea și aplicarea rapidă a procedurilor de răspuns la riscurile evaluate în condițiile, în care tipologia riscurilor este diferită, evoluția schimbărilor este rapidă, iar probabilitatea și impactul – dificil de măsurat.

Criza financiară actuală a reaprins dezbaterile privind necesitatea îmbunătățirii cadrului de reglementare și

A specific risk in the current period of economic crisis is the induced risk by the response measures to the crisis, government data and audit customers themselves. According to this situation, although reactions to this crisis have to limit the negative economic effects, may constitute new challenges for the audit firms. The challenge is to design and implement procedures for rapid response to the assessed risks where the typology of risks is quite different, the evolution of changes is rapid and the probability and impact are hard to be measured.

The current financial crisis has reignited debate on the need to improve regulatory and supervisory framework, both

supraveghere prudențială, atât pe plan internațional, cât și pe plan european, și a condus la inițierea unor acțiuni din partea autorităților, menite, pe de o parte, să întărească supravegherea la nivelul instituțiilor financiare, iar, pe de altă parte, să limiteze propagarea riscului sistemic.

Supravegherea macroprudențială este o abordare, care permite asigurarea stabilității financiare, scopul esențial al acesteia fiind de a limita riscurile la nivelul sistemului financiar, în timp ce scopul supravegherii microprudențiale este de a limita riscurile la nivelul instituțiilor de credit, luate individual.

Abordarea macroprudențială are în centrul atenției sistemul financiar în ansamblu și pornește de la premisa, că riscul agregat este dependent de comportamentul colectiv al instituțiilor constituente.

Totuși, supravegherea macroprudențială nu trebuie considerată o substituție a celei microprudențiale, întrucât un sistem financiar nu poate fi considerat robust decât dacă instituțiile care îl compun sunt sănătoase. Astfel, supravegherea macroprudențială și cea microprudențială se susțin reciproc și sunt necesare pentru asigurarea stabilității financiare.

În opinia noastră, abordarea macroprudențială are două dimensiuni principale:

- analiza distribuției riscului în cadrul sistemului financiar, la un anumit moment, elementul esențial al acestei dimensiuni fiind stabilirea corelațiilor dintre expunerile instituțiilor financiare;

- analiza dinamică a evoluției riscului agregat privind manifestarea ciclurilor economice.

Caracteristicile celor două abordări, macro- și microprudențiale, precum și necesitatea utilizării lor în asigurarea stabilității financiare, trebuie judecate și prin prisma lecțiilor învățate în urma crizei financiare actuale. Deși epicentrul turbulențelor financiare își are originea în SUA, undele de șoc s-au propagat rapid în întreaga lume, afectând deopotrivă țările dezvoltate și cele emergente prin efectul de contagiune. Altfel spus, criza a demonstrat, că, într-o economie globală, caracterizată de creșterea volatilității fluxurilor de capital, a integrării piețelor și a ritmului alert de inovare financiară, vulnerabilitățile dintr-o anumită economie se propagă rapid și în alte economii, chiar și atunci când sistemele financiare ale acestora sunt sănătoase.

Actuala criză financiară a evidențiat punctele slabe ale cadrului de reglementare și supraveghere prudențială și a condus la un proces de reformare a acestuia.

Potrivit celor relatate, acțiunile autorităților europene, cât și ale celor din România, vizând reformarea cadrului de reglementare și supraveghere, indică preocuparea acestora atât pentru întărirea supravegherii microprudențiale, cât și pentru importanța crescută pe care o acordă supravegherii macroprudențiale în asigurarea stabilității financiare.

Deși supravegherea macroprudențială nu este ușor de implementat, acest fapt necesită instrumente analitice de evaluare și monitorizare a riscurilor sistemice, precum și instrumente de limitare a acestor riscuri, considerăm, că primii pași au fost făcuți în acest sens prin crearea Consiliului European pentru Riscuri Sistemice și prin propunerile de introducere a provizionării dinamice. Ieșirea din criză va fi strâns legată de revenirea stabilității pe piețele financiare, adică după o curățire radicală a bilanșurilor marilor instituții financiare, prin marcarea la piață a activelor.

internationally and throughout Europe and led to calls for action from the authorities, aimed, on the one hand, to strengthen supervision of the institutions financial, and, secondly, to limit the spread of systemic risk.

Prudential supervision is an approach that allows financial stability, its main purpose being to limit risks to the financial system, while micro-surveillance purposes is to limit risks to credit institutions individually.

Macro-prudential approach has in the focus of attention the financial system and assumes that the aggregate risk is dependent on the collective behavior of institutions of which it is composed.

However, macro-prudential supervision should not be considered a substitute of the micro, as a financial system can not be considered robust only if its component institutions are healthy. Thus, the micro and macro prudential supervision are mutually reinforcing and are both necessary to ensure financial stability.

In our opinion, the macro-prudential approach has two main dimensions:

- Analysis of the distribution of risk in the financial system at a given moment, the essential element of this dimension is to establish correlations between exposures of financial institutions;

- Analyzing the dynamics of aggregate risk evolution, which is linked to the manifestation of business cycles

The characteristics of the two approaches, macro and micro-prudential, and their need for financial stability, must be judged through the light of lessons learned from the current financial crisis. Although the epicenter of the financial turmoil has its origins in the U.S., the shock waves have spread rapidly throughout the world, affecting both developed and emerging countries through contagion effect. In other words, the crisis has shown us that in a global economy characterized by increasing volatility of capital flows, market integration and financial innovation momentum vulnerabilities in a given economy is rapidly spreading to other economies, even and when their financial systems are sound.

The current financial crisis has revealed weaknesses in regulatory and supervisory framework and led to its reform process.

As noted, the actions of European authorities and those from Romania, regarding reforming of the regulatory and supervisory framework, show their concern for both micro strengthening surveillance and the increased importance they attach to the macro-prudential surveillance of financial stability.

While macro-prudential supervision is not easy to be implemented, this fact requiring analytical tools for assessing and monitoring of systemic risks, as well as tools to limit these risks, we believe that first steps have been taken in this regard by creating the European Council proposals and Systemic Risk and through proposals for implementing the dynamic provisioning. The overtake of the crisis will be closely linked to the return of stability in financial markets, i.e. after a radical cleansing of balance sheets of large financial institutions, the market valuation of assets.

We also consider that the current crisis has seriously tested the stability of the Euro, especially as the Stability Pact

Totodată, considerăm, că actuala criză a testat stabilitatea monedei Euro, mai ales că cerințele pactului de stabilitate au fost, în acest context, date uitării. Până în prezent, Euro a reprezentat un factor de relativă stabilitate față de criză pentru statele membre UE, însă procesul de convergență din cadrul acesteia s-a oprit. Dacă în viitor nu se revine la normalitate pe piețele financiare, atunci moneda unică se va confrunta cu mari probleme, care îi pot pune în pericol existența.

Criza economico-financiară este departe de a fi încheiată, dimpotrivă, s-ar putea adânci mai mult dacă statul nu va renunța la impozitul forfetar și la creșterea taxei pe valoare adăugată sau creșterea cotei de impozitare unice, impozite care duc la creșterea inflației și evaziunii fiscale, precum și la sărăcirea populației.

Agravarea crizei va fi susținută și de faptul, că lipsesc investițiile, iar datoriile sunt foarte mari. Problemele economice ale țării sunt legate de datoria privată mare, de datoria publică, estimată a crește cu 50 de miliarde de lei în condițiile în care investițiile sunt destul de mici, iar industria este mai curând blocată. Numărul șomerilor dezechilibrează bugetul asigurărilor sociale. Fiecare român fără serviciu costă statul 5 mii de euro.

În opinia noastră, creșterea TVA cu 3 puncte procentuale nu a generat efectele scontate de creștere a veniturilor bugetare, deoarece suntem într-un moment în care consumul s-a restrâns. Chiar și teoria economică spune că atunci, când cota de impozitare depășește un anumit nivel, încasările încep să scadă.

În ceea ce privește cota de impozitare, creșterea de la 16 la 18% ar reprezenta o mișcare greșită în politica fiscală în condiții de criză. În condițiile actuale, menținerea cotei unice sau chiar diminuarea acesteia ar trebui să fie un obiectiv ferm de politică fiscală.

Considerăm, că menținerea cotei unice de impozitare ar conferi mediului de afaceri stabilitate și predictibilitate, precum și competitivitate în zonă. În acest sens prezentăm exemplul anumitor state din zona centrală și sud-estică a Europei, care au implementat un nivel de taxare foarte competitiv, cum este: Slovacia – 19%, Ungaria – 16%, Cipru – 10%, Bulgaria – 10%, Albania – 10% sau 0% – în Moldova.

Considerăm apreciazabil faptul, ca ieșirea din criză să fie generată de productivitate, de boom tehnologic, orientarea către sectoarele cu potențial mare de creștere sau să fie bazată pe politici și măsuri monetare și bugetare expansioniste fără precedent. Să sperăm că pentru depășirea crizei se vor putea aplica cu succes cele mai oportune politici economice, politici fundamentate pe crearea valorii economice, și nu politici distructive de natură fiscală, care să frâneze și mai mult creșterea economică.

requirements were, in this context, forgotten. So far the euro has been a factor of relative stability in the crisis for the EU Member States, but in its convergence to a halt. If the future does not return to normality in financial markets, the single currency will face serious problems that may endanger lives.

Economic and financial crisis is far from being done but on the contrary, it could deepen further if the state will not abandon the flat tax and increase value added tax or single tax rate increase, tax evasion and growing inflation Tax and impoverish the population.

The worsening of the crisis will be bolstered by the fact that lack of investment and debt are very high. Country's economic problems are linked to high private debt, government debt expected to increase by 50 billion lei in terms of investments are quite small, and the industry is quickly blocked. Unemployed distort the social security budget. Each Romanian non-State service costs 5000 euros.

In our opinion, the growth of VAT by 3 percentage points has not generated the expected effects of increasing budget revenues, because we are in a time when consumption was constrained and even economic theory says that when the rate exceeds a certain level, the earnings begin to decrease.

Regarding the tax rate, increasing from 16 to 18% would be a wrong move in the tax policy under the condition of crisis. Under current conditions, the maintaining of the flat or even it s decrease should be a firm target of the fiscal policy.

We believe that maintaining the flat tax would provide stability, predictability and competitiveness for the business environment in the area. In this way, we present an example of some countries from Central and Southeastern Europe that have implemented a very competitive level of taxation, such as Slovakia, 19%, Hungary 16%, Cyprus, 10%, Bulgaria, 10%, Albania, 10% or 0% in Moldova.

We appreciate the fact that the crises overcome must be generated by the productivity, technological boom, and orientation towards sectors with high growth potential and will be based on policies and expansionary unprecedented monetary and budgetary measures. Let us hope that they could successfully apply the appropriate economic policies for the crisis, policies based on economic value creation and not destructive fiscal policies that will hinder further the economic growth.

Bibliografie/Bibliography

1. Dobre, Elena, Ristea, Luminița, *Noi provocări pentru firmele internaționale de audit-riscul de lichiditate și măsuri financiare de răspuns la actuala criză economică globală*, Al doilea Congres al Auditorilor Financiar din România, Național și internațional în activitatea de audit financiar. Auditorii și criza economică globală, Cluj-Napoca, 26 iunie, 2009, Editura ELFI, București, 2009.
2. Dobre, Elena, Dobre, Maria Mirela, *Fannie Mae and American Mortgage Backed Securities – a benchmarking and a new challenge for Romanian Banks*, International Business Information Management Association (IBIMA), 12th IBIMA Conference, Cairo, 2009.
3. Conferința Internațională cu tema "Finanțele și stabilitatea economiei în contextul crizei financiare – ASE București – Facultatea de Finanțe, asigurări, bănci și burse de valori 11-12 decembrie 2009.
4. KPMG in Romania. *Transparency report, Bucharest, 14.01.2009.*
5. <http://www.fanniemae.com>; <http://www.deloitte.org>; <http://www.mfinante.ro>.